

Euskaldunen deportazioa Hirugarren Reicheko esparruetara **(1940-1945)**

2020ko Maiatza

Memoriaren,
Bizikidetzaren eta
Giza Eskubideen
Institutua

gogora

Instituto de la Memoria,
la Convivencia
y los Derechos Humanos

Euskadi, auzolana, bien común

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

Edukia

1. Aurretiazko gaiak	5
1.1. Sarrera.....	5
1.2. Ikerketaren xedea mugatzea	5
1.3. Ikerketaren xedeak.....	5
1.4. Lantaldea	5
1.5. Gaia zertan den.....	6
2. Testuinguru historikoa	7
2.1. Esparruetara iristea.....	7
2.2. Deportazioa.....	9
3. Datuak antolatzea	13
3.1. Datuen guztizko zenbaketa.....	13
3.2. Fase historikoen arabera zenbaketa.....	13
3.3. Esparruen arabera sailkapena.....	13
3.4. Sexuaren arabera.....	15
4. Ondorioak	16
5. Kontsultatutako iturriak	17
5.1. Dokumentazio-artxiak eta -zentroak	17
5.2. Datu-baseak.....	17
5.3. Hemerografia.....	18
5.4. Bibliografia.....	18
Eranskina	21

1. Aurretiazko gaiak

1.1. Sarrera

75 urte igaro dira azken euskal herritarren taldea kontzentrazio-esparru nazionalsozialistetatik askatu zutenetik. Berrehun hego euskal herritarrek baino gehiagok jasan zuten deportazioaren izugarrikeria 1940tik 1945era bitartean, aurreko urteetan demokrazia –Eusko Jaurlaritzak eta Espainiako Bigarren Errepublikak ordezkaturak– defendatzeagatik.

Biktima horien memoria, ordea, ahanzturan erori da. Orain arte, euren esperientzia ezezaguna izan da euskal gizartearen gehiengoarentzat, eta deportazioa, Europan pasarte hori eza gutzen den bezala, ez da gure memoria kolektiboaren parte. Euskal historiografiak ez du modu esplizituan jaso euskal deportatuen testigantza, ezta gai hori jorratu ere.

Lan horrekin ahanztura horri amaiera eman nahi zaio, deportazioaren biktimak identifikatuz eta euren giza eskubideak zein testuingurutan urratu zituzten argituz.

1.2. Ikerketaren xedea mugatzea

Txosten honetan honako hauek sartzen dira: hego Euskal Herrian jaio, hego Euskal Herrian bizi edo Eusko Jaurlaritzaren babesa jaso duen pertsona oro, bere herritartasun-eskubideen arabera, eta, aldi berean, Hirugarren Reichak okupaturako Europa osoko edozein eremu edo kartzelatarara deportatua izan dena.

Bertan, nafarrak sartzen dira, erbestean Eusko Jaurlaritzak eskaintzen zien laguntza hartu baitzuten.

Lan honetan egingo den “deportatu” terminoaren erabilerari dagokionez, kontuan hartu dira Frantziak 1945etik aurrera haren inguruan garatutako lege-araudia eta herrialde horrek deportatu izaera egiaztatzeko eta, horrela, onura jakin batzuk lortzeko ezarri zituen prozedura arautuak.

1.3. Ikerketaren xedeak

Txosten honen helburu nagusia da argitzea zelakoa izan zen euskaldunak Hirugarren Reicheko kontzentrazio-esparruetara (1940-1945) deportatu izana, biktimen erreparazio morala bul-tzatzeko.

Hori lortzeko, bi helburu espezifiko proposatu dira:

1. Euskal deportatuen errolda berria eta eguneratua aurkeztea.
2. Gizabanako horien deportazioa testuinguruan kokatzea, modu eskematikoan.

1.4. Lantaldea

Landa-lanaz, ikerketa historikoaz eta errolda egiteaz arduratu da Etxahun Galparsoro Anso-la, Historian lizentziatua EHUUn. Landa-lanetan Josu Chueca Intxustarekin batera aritu da, Historian Doktorea eta Euskal Herriko Unibertsitateko Historia Garaikideko Saileko irakaslea da Chueca, eta bera izan da ikerketako arlo historikoko aholkularia. Beñat Iturrioz Perezek ere lagundu du landa-lanean.

Gogorak, Memoriaren, Bizikidetzaren eta Giza Eskubideen Institutuak lan hau enkargatu du, eta, era berean, txostena idazten parte hartu du.

1.5. Gaia zertan den

Dibulgazio-lan gutxi batzuk –dokumental eta artikulu batzuk– baditugu ere, gure deportatuen historia zeharka ezagutzen da, horiek espainiar errepublikanoen kolektiboko kide izan ziren heinean bakarrik, kolektibo hori aldi berean Frantziako deportatuen kolektiboan sartuta zegoela.

Frantziako deportatuen zerrenda *Livre-Mémorial des déportés de France arrêtés par mesure de répression et dans certains cas par mesure de persécution 1940-1945* dokumentalean jasotzen da; Michel Reynaurdek koordinatutako lana da, zeinak 2004an *Fondation pour la Mémoire de la Déportation* argitaratu baitzuen. Lau liburukiko lan honek 86.000 baino gehiagoren erreferentzia jasotzen du.

Bi urte geroago, Espainian antzeko zerrenda egin zen: *Libro Memorial: españoles deportados a los campos nazis 1940-1945*, Benito Bermejo eta Sandra Checa historialariek egin Espainiako Kultura Ministerioaren enkarguz, espainiar deportatuei buruz. Bertan jasotzen dira 8.700 espainiar baino gehiagoren izenak –jaioterrien arabera antolatuta–, eta, azterketa horren arabera, guztira ehun eta laurogeita sei deportatu ziren euskal herritarrak.

Azkenik, 2019ko abuztuaren 9an, Justizia Ministerioak Estatuko Aldizkari Ofizialaren Jakinarazpen Gehigarrian argitaratu zuen kontzentrazio-esparruetan hildako Espainiako deportatuen zerrenda, 1950eko hamarkadatik bere esku zuen dokumentazioan oinarrituta.

Gainera, lan honen abiapuntua beste ikerketa batean dago, *La deportación de los vascos durante la Segunda Guerra Mundial (1939-1945)* izeneko ikerketan. Etxahun Galparsorok 2017an egin zuen ikerketa hori Gogorarentzat, eta lehen errolda jason zen bertan, egungoa egiteko balio izan duena.

2. Testuinguru historikoa

2.1. Esparruetara iristea

Euskaldunak Hirugarren Reicheko kontzentrazio-esparruetara nola iritsi ziren ulertzeko, beharrezkoa da 37ko gerra gogora ekartzea, deportazioaren jatorria eta zioa baita. Garai hori oso garrantzitsua da, deportatu gehienek ibilbidean patroil bat baitago, oro har, euskal historiografiak gutxi aztertu duena.

Bilbo Francoren tropen eskuetan erori ondoren –1937ko ekainaren 19an–, Euzko Gudarostearen zati handiena Santanderrerantz abiatu zen erretiratzean, zibil ugarirekin batera. Han gertatu zen Santoñako ituna, baina unitate gutxi batzuek eta beste batailoi ofizial batzuetan sartutako gudari talde batek borrokan jarraitu zuten Asturiaserantz, non erresistentzia 1937ko urrira arte luzatu zen.

Ipar Frontea desagertu ondoren, milaka gudari Frantziako kostaldera iritsi ziren itsasontziz, eta handik Kataluniara bidali zituzten. 1939ko otsailera arte iraun zuen gerrak eurentzat; orduan, tropa frankistek Katalunia okupatu zuten, eta milioi erdi pertsonak erbesterako bidean muga zeharkatu zuten, Iberiar penintsulan inoiz izan den exodorik handienean. Horien artean, Errepublikako Herri Armadan (EPR) borrokatu ziren 6.000 euskal gizon gutxienez, era guztietako unitateetan sakabanatuta.

Frantziara iritsi ziren erbesteratu horiek, lehenik eta behin, Argelès-sur-Mer, Saint Cyprien eta Le Barcarès hondartzetan ireki zituen “barneratze” esparruetan giltzapetu zituen Frantziako Gobernuak; han milaka pertsona pilatu ziren muturreko baldintzetan: negu betean afrontuan egin behar zuten lo, edateko urik eta elektrizitaterik gabe. Sarnaren, zorrien eta disenteriarekin azerpenak hondamena eragin zuen barneratuen artean. Geroago, beste esparru batzuk ireki ziren Rivesaltes, Agde, Bram, Septfonds, Le Vernet eta abarretan, eta apirilean euskaldun gehienek Gurs esparrura joan behar izan zuten, Pirinioetako departamenduan.

Esparru horien baldintzak oso gogorak ziren arren, beharrezkoa da aipatzea ezin direla Alemaniako kontzentrazio-esparruekin parekatu, lehenak errefuxiatuak hartzeko diseinatu baitziren, eta bigarrenak, berriz, edozein oposizio mota —egiazkoa edo ustezkoa— hiltzeko.

Baina Frantziako Gobernuak kosta ahala kosta saihestu nahi zuen erbesteratu horien guztien finkapena eta integrazioa, eta 1939an zehar Frantziako agintariek hainbat aukera eman zizkieten:

Batetik, Francoren Espainiara itzultzea. Nahiz eta erbesteratuak ez ziren fidatzen itzultzean gerta zitekeenaz, “barneratze” esparruetako bizi-baldintza jasanezinak zirela eta, Frantziako Gobernuak lortu zuen erbesteratuen erdiak itzultzea, erbesteratu eta aste gutxira.

Beste herrialde batzuetara erbesteratzea ere ahalbidetu zuen, batez ere Ameriketara. Espainiako 25.000 bat errepublikanok Mexiko, Txile, Argentina edo Venezuelara bidaiatu zuten, besteak beste.

Eta, geroago, erbesteratuak nekazaritza edo industria sektoreetan kontratatzeko baimena eman zuen: azken finean, gerra berri baten mehatxua gero eta nabariagoa egiten zen, eta, beteko balitz, ezinbestekoa izango zen eskura zuen eskulan guztia izatea.

Baina egoera nabarmen aldatu zen 1939ko irailean Alemaniak Polonia inbaditu zuenean eta Frantziak Alemaniari gerra deklaratu zionean. Milaka erbesteratuak Frantziako armadan sar zitezten presionatu zituzten, eta Eusko Jaurlaritza irteera horren alde agertu zen; izan ere, ez zuen nahi euskaldunak munduan zehar barreiatuko zituen emigrazio masiborik, eta Frantziari elkar-

tasuna adierazi behar zitzaiola uste zuen¹.

Hala, artean Frantzian zeuden erbesteratuei aukera eman zitzaien armadako hiru adarren artean aukeratzeko: Atzerriko Legioan, Atzerriko Boluntarioen Martxako Erregimenduetan (RMVE) edo Atzerriko Langileen Konpainietan (CTE) izena eman zezaketen. Eta hiru kidego horietan parte hartu zuten errepublikar espainiarren kopurua inork zehatz-mehatz ezagutzen ez duen arren (are gutxiago euskal herritarren kopurua), kalkulatu da 3.000 pertsona inguru bildu zirela Legioan, beste hainbeste RMVEn eta 50.000 eta 60.000 artean CTEn.²

Ikus daitekeenez, erbesteratu gehienak CTEn batu ziren. Kidego horren helburua armada frantziarrari gotortze-lanetan laguntzea zen, eta egoera hartarako propio sortu zen. Unitate horietan zeuden errepublikar espainiar guztietatik 12.000 Maginot linea gotortzera bidali ziren: Frantzia-Alemania mugatik zihoan linea gotortu itzela, herrialdea defendatzeko sortua. Beste 30.000, berriz, Maginot eta Loira ibaiaren arteko eremuan banatu zituzten, eta gainerakoak Frantzia osoan barreiatu³.

Erbesteratuak Frantziako armadan kokatzea zortzi hilabetez luzatu zen, Frantziak Alemania naziarri gerra deklaratu zionetik (1939ko irailean) bi herrialdeen arteko liskarren benetako hasierara arte (1940ko maiatzean); *Drôle de guerre* bezala ezagutzen da garai hori.

Baina dena aldatu zen 1940ko maiatzean, liskarrak hasi zirenean, eta hilabete eta erdi eska-sean *Wehrmacht*ek, alemaniar armadak, Herbehereak, Belgika, Luxenburgoko eta Frantzia konkistatu zituztenean. Preso hartutako ia hiru milioi borrokalarien artean euskal herritarren kopuru zehaztugabea zegoen –ehunka ere izan litezke–, eta, gainera, beste batzuk borrokan hil ziren –ez dakigu zenbat izan ziren, nahiz eta egiaztatuta dagoen izan bazirela–.

Hasiera batean, preso horiek guztiak *frontstalag* delakoetara eramane zituzten, *Wehrmacht*-ek altxatutako behin-behineko atxilotze-esparruetara, frontetik kilometro gutxira, eta gero *stalag*-etara eramane zituzten –askotan oinez egindako martxa luzeetan, batzuetan egun batzuetakoak eta ehunka kilometrokoak–. *Stalag-ak* Alemania osoan barreiatuta zeuden jurisdikzio militarreko preso eremu ugariak ziren.

Egia da *Wehrmacht*-en zentro horietan gerrako presoak gaizki tratatzen zituztela eta lan behartuak egitera behartzen zituztela, kolpeak emanez eta irainduz, baina, oro har, Genevako Konbentzioa errespetatzen zen, eta horregatik ez dira alderatu behar SSei administratutako esparruekin. Bertan, espainiar errepublikanoek, nagusiki, frantziar, ingeles eta belgiar militarrekin partekatu zuten espetxeratzea, beste nazionalitate batzuetakoekin ere bazeuden arren. Eta euren egoera ez zen horien egoeratik bereizi harik eta, une jakin batean, Gestapoko agenteak –Alemaniako polizia sekretua– agertu arte. Agente horiek erbesteratuei buruzko informazioa biltzen eta “gorri espainiar” gisa (*Rotsparien*) identifikatzen hasi ziren.

Baina 1940ko abuztutik aurrera, espainiar nazionalitate zuten presoak gainontzekoengandik bereizi zituzten, eta SSei entregatzen hasi ziren. SSei, zeinak presoentzat soldadu-talde guttiz ezezagunak baitziren, presoek trenetan sartu zituzten, patu zalantzarri batera bidaliz. Une horretan, Frantzian preso hartutako errepublikano espainiarrek gerrako preso izaera galdu zuten, deportatu politikoak izatera pasatzeko.

Estatus aldaketa hori berresten zuen agindua 1940ko irailaren 25ean eman zuen Reicheko Segurtasun Departamentu Zentralak (RSHA), Ramon Serrano Suñer Gobernazio ministroak Berlinera egindako bisitarekin bat eginda. Europa okupatu osoko agintari guztiei zuzenduta zegoen, eta bertan esplizituki jasotzen zen Espainia gorriko borrokalariak (*Rotsparienkämpfer*)

1 Gregorio Arrien eta Iñaki Goioigana, *El primer exilio de los vascos. Cataluña 1936-1939*, 489, 519-520, 570-572, 576-577 orr.

2 Diego Gaspar Celaya, *La guerra continúa: voluntarios españoles al servicio de la Francia libre (1940-1945)*, op. cit. 151, 157-158 orr.

3 Diego Gaspar Celaya, op. cit. 151. or.

gerrako preso izaera galduko zutela kontzentrazio-esparruetara bidaliak izateko, *“Führerraren aginduz”*. Eta gobernu frankistak Espainiako errepublikanoen deportazioan izan zuen inplikazio zuzena eta esplizitua frogatuta ez badago ere, frogatuta dago Espainiako gobernuak hasieratik eta urteetan zehar jakin zuela erbesteratutako espainiar errepublikanoek izan zuten patuaren berri, eta ez zuela prestasunik izan erbesteratuek inolako kalterik izan ez zezaten saiatzeko⁴.

2.2. Deportazioa

1940ko abuztuaren 6an hasi ziren euskaldunak Alemaniako kontzentrazio-esparruetara deportatzen, Mauthausenera hainbat pertsona iritsi zirenean, eta 1945eko maiatzaren 6ra arte iraun zuen, Ebenseeko esparru satelitean azken taldea askatu zutenean.

Bilakaerari dagokionez, argi eta garbi bereizitako bi fase izan ziren, eta horietan ñabardura batzuk egon ziren. Lehen fasean, 1940ko abuztutik 1942ko hasierara bitartean, 1939an Frantziako armadan sartu behar izan ziren eta ondoren gerrako preso egin zituzten euskaldunak deportatu zituzten. Fase honetan salbuespen nabarmena gertatu zen: Angoulêmeetik erbesteratuen konboia, Mauthausenera 1940ko abuztuaren 24an iritsi zena. Bigarren fase batean, 1942ko hasieratik 1945eko maiatzera arte, Frantziaren alemaniar okupazioaren aurka borrokatu ziren erresistenteak deportatu zituzten. Eta lehen aldiz, sarraski-esparruetara bidalitako erbesteratuak agertu ziren.

2.2.1.- Lehen fasea (1940-1942)

Naziek deportatu zituzten lehen euskaldunak Mauthausenera bidali zituzten 1940ko abuztuan, Oberdonau eskualde alemaniarrean –gaur egungo Austrian– zegoen esparru batera. Garai hartan, Mauthausen zen Hirugarren Reichak zuen atxilotze-gunerik gogorrena, eta lehen fase horretan deportatuak izan ziren euskaldunak esparru horretara joan ziren bakarrik. *Stalagetatik*o lekualdatzea mailaka egin zen 1940ko bigarren seihilekoan eta 1941eko urte osoan zehar.

Esparru horren ezaugarri erabakigarria zen atea gurutzatzen zuen preso oro hil egin behar zela, eta berandu baino lehen hil. Ez zegoen patu horri ihes egiteko modurik. Bakoitzaren jokabideak ez zion azken amaierari eragiten. Itxaropenerako tarterik ez zegoen.

Ezaugarri hori funtsezkoa da; izan ere, SSak administratutako esparru horiek garai hartako beste errepresio-zentro batzuekin alderatzen baditugu –esaterako, Francok Espainian zituenekin–, ikusten da azken horietan hilketa masiboak gerta zitezkeela, baina, abiapuntuan, horietan sartzen zen preso oro ez zegoela heriotza-zigorrrera kondenatuta.

Hala ere, imajinario kolektiboan hain ezaguna egin den gas-ganberaren bidezko sarraski masiboa artean gertatu gabea zen. Hori 1941eko udazkenetik aurrera iritsi zen, hori egiteko erabakia deliberatu eta lortzeko baliabide teknikoak sortu zirenean⁵. Garai hartan, SSk tiroz hiltzen zuen, edo lanik zikinena bere morroien eskuetan uzten zuen, *kapoen* esku.

Baina, batez ere, higadura prozesu izugarri baten bidez hiltzen zen, non zenbait faktore konbinatzen baitziren: desnutrizio programatua, lan ez-emankor eta nekagarriak —giharretako sis-

4 Benito Bermejo eta Sandra Checa *Memorial Liburuan: Español deportados a los campos nazis 1940-1945*, 19-20 orr.

5 Nahiz eta Wannsee konferentzia (1942ko urtarrilaren 20a) “juduen auziaren azken konponbidea” erabaki zen une giltzarri gisa aipatu izan den, autore batzuek —besteak beste Laurence Rees-ek— zehaztu dutenaren arabera, erabakia aste batzuk lehenagotik ari zen gauzatzen. Bestalde, gas-ganberak hilketa metodo bezala 1940ko urtarriletik erabiltzen ari ziren, baina haien gaitasuna oso mugatua zen, karbono monoxidoa aplikatzen baitzen. Aldiz, heriotza industrialak gauzatzeko, Zyklon B baliatu zen: pestizida indartsu bat, zianuroan oinarritua, zeina 1941eko udazkenean eman baitzen lehen aldiz. Laurence Rees *El Holocausto -n: biktimen eta borraroen ahotsak*, 214-216 orr., 286-287 eta 315-324.

tema primitiboetan oinarrituta—, janzkera desegokia —Mauthausengo klima alpino zorrotzean aire zabalean lan egiteko—, eta gaixotasunak, pilaketagatik eta baldintza higieniko negargarriengatik sortuak. Heriotza gehienak faktore horien konbinazioaren ondorio izan ziren; erailtzeko propio diseinatutako programa bat zuten jatorri faktoreok, eta *Erschöpfung durch Arbeit* edo “lanarengatiko nekea” printzipioan oinarrituta aplikatzen ziren.

Fase horretan, ehun bat euskaldun erbesteratu zituzten, guztiak gizonezkoak, naziek Frantzia konkistatzean harrapatu ondoren Mauthausenera iritsiak. Biktimei dagokienez, euren zikloa hilabete batzuetan soilik osatu zen, eta etapa horretan sartu ziren hiru euskal herritarretatik bi hil egin zituzten. Beraz, ez da gehiegizkoa sarraski hitza aipatzea aldi hori izendatzeko.

Heriotza horiei estuki lotuta Gusen esparru erantsia zegoen, Mauthausenetik 3 kilometro eskasera zegoen satelite esparrua. Teorian, esparru horren azken helburua ez zen preso zegoen populazioa sarraskitzea, baina, praktikan, Mauthausenetik hiltzerian bidaltzen zituztenak akabatzeke zeregina eman zitzaion. Horren erakusgarri da 1940tik 1942ra bitartean erail zituzten hirurogeita sei euskaldunetatik, denak, lau izan ezik, ondoko zentro horretan hil zituztela⁶, edo handik igaro ondoren Hartheimeko gaztelura bidean, non presoak gasez hiltzen baitzituzten.

Azkenik, adierazi behar da ezen lehen fase horretan deportatuen profil homoginoa –Frantziako armadan sartutako errepublikano espainiarra, gerrako preso egina– kontuan hartuta, salbuespena Angoulêmeko deportatuen taldea izan zela. 1940ko abuztuaren 20an, Frantziako hiri horretatik Mauthausenera abiatu zen bederatziehun espainiar errepublikanoz osatutako konboia —guztiak zibilak ziren—. Handik lau egunera, hamalau urtetik gorako gizonezkoak trenetik jaitsiarazi zituzten –erdiak baino zertxobait gutxiago– eta emakumeak eta haurrak trenetik ekarri zituzten Irun-Hendaiako mugaraino. Konboi horretan euskaldun talde bat zihoan, eta horietatik hamaika gizonezko deportatu zituzten.

2.2.2.- Bigarren fasea (1942-1945)

1942tik aurrera, Frantziaren okupazio alemaniarra bermatuta zegoenean eta gerrako azken presoak esparruetara bidaliak izan zirenean, naziak, oso pertsona desberdinak deportatzen hasi ziren: erresistentziako kideak. Okupatzaile alemaniarren aurka borrokatzen ziren nazionalitate guztietako borrokalariak *Nacht und Nebel* (Gaua eta Behe-lainoa) zuzentzarauaren zioz hasi ziren deportatzen; zuzentzarau horretan, etsai politikoak bortxaz desagertzearen alde egiten zen.

Zuzentzarau horren aurretik (1941eko abenduaren 7an onartu zen), beste gertaera esanguratsua bat izan zen: Hirugarren Reichak Sobietar Batasunaren aurka egindako eraso, 1941eko ekainean. Gertaera horren garrantzia, Europa osoko komunistak, eta bereziki Frantziakoak, ordua arte Molotov-Ribbentrop itunari esker letargian zeudenak, nazien aurkako ekintzara pasa izana da, okupatzaile alemaniarren aurkako erresistentzia bultzatuz.

Bi gertaera horiek fase horretan gertatzen den deportazioa ulertzeko abiapuntua dira.

Kontzentrazio-esparruetara eraman zituzten euskaldunak 1939an Frantziako Armadara ez batzea lortu zutenak ziren, estamentu militarretik kanpo geratzea justifikatzen zuen lan edo babeslekua aurkitu zutelako. Eta Frantziaren okupazioaren ondoren erresistentzia mota ezberdinetan jardun zuten pertsonak ziren, talde armatuetan, ihes-sareetan, propaganda banatzeko eta erresistenteak ostatu hartzeko hainbat talde bakartutan, eta abarretan, nahiz eta batzuk atxilotu eta deportatu egin zituzten susmagarria izate hutsagatik.

6 Gerardo Moro de la Fuente, Felipe Eguillor Areso, Tomas Rebollo Echaniz eta Pedro Carreira Pedrosa.

Atxilotzeko unean, ia guztiak Frantzia zeuden, eta harrapatzaileak Gestapoko agente alemaniarrek, Vichyko erregimeneko polizia edo Frantzia okupatuko agente kolaborazionistak izan zitezkeen. Eta Hirugarren Reicheko esparruetaraino egiten zuten ibilbidea, oro har, antzekoa zen: Frantziako kartzeletan atxilotu, Bordelen zentralizatu (gehien bat), Compiègne esparrura eraman eta Alemaniako esparruetara birbanatu.

Helmugako lekuak dibertsifikatu egin ziren. Orduetik aurrera, Mauthausengo esparrura ere deportatuko zen, baina ez esparru horretara bakarrik: Buchenwald, Dachau, Neuengamme, Ravensbrück edo Sachsenhausenek garrantzi handia hartu zuten. Are gehiago, sakabanaketa hainbestearaino iritsi zen, non euskaldun batzuk lehen aipatutako zentroetako esparru satelite mota guztietara bidali baitzituzten, esparru nagusietatik ia pasatu ere egin gabe. *Kommando* askotara ere bidali zituzten (preso-kopuru aldakorra zuten zeregin desberdinetako lantaldeetara).

Deportatuen profilari erreparatzen badiogu, fase berri horretan askoz heterogeneoagoa egin zen. Alde batetik, nahiz eta euskal herritar gehienek gerra zibilaren ondoriozko erbesteratuaren profilari eutsi, baziren, halaber, mugaren beste aldean bizi zirenak, gerra baino lehena-gotik. Eta bestetik, emakumeak ere deportatzen hasi ziren.

Azken atal horri dagokionez, nabarmendu behar da Ravensbrückeko esparruak garrantzi handia hartu zuela emakume deportatuentzako helmuga gisa. Presoak emakumeak ez ezik haurrak ere baziren, eta Alemaniako gerra-industriaren mesedetan baliatu ziren, beti ere "lanarengatiko nekearen" premisapean. Kontzentrazio-esparruetara eraman zituzten hamar emakume euskaldunetatik, guztiak esparru horretatik igaro ziren, Higinia Luz Goñi eta Simonne Lebouch izan ezik –azken bi hauek Auschwitzera bidali baitzituzten–.

Azkenik, deportatu berri horiek iritsi zirenean aurkitu zituzten baldintzak lehen fasekoak ez bezalakoak izan ziren. Gerra luzatzen ari zela ikusita, SSetako buruzagitzak gero eta garrantzi handiagoa eman zion kontzentrazio-esparruetako lana ustiatzeari, gerra-ahaleginaren mesedetan. Horretarako, ezinbestekoa zen ahal zen eskulan guztia mobilizatzea azken garaipena lortzeko, eta horrek presoen hilketa goiztiarra alde batera uztea eta lanaren bidez ahalik eta etekin handiena lortzea eskatzen zuen. Horrela, aldaketa hori erabakigarria izan zen deportatutako euskaldun hildakoen kopurua murrizteko, sarraskia atzeratu egin baitzen.

Era berean, fase horretan, presoen hierarkia aldatzen joan zenez, batez ere Mauthausenen, errepublikano espainiarrek postu pribilegiatu batzuk lortu zituzten –*kapoak*, adibidez –, eta epe luzera talde gisa bizirauten lagundu zuen.

Faktore horiek onurak ekarri zizkieten euskal presoei eta, fasearen amaieran, deportatuei: euskal presoen bi herenek bizirik irautea lortu zuten.

2.2.3.- Sarraski-esparruak (1942-1945)

Lehen aipatu bezala, imajinario kolektiboak Hirugarren Reicheko esparruak gas-ganbarekin eta Holokaustoarekin lotu ohi ditu. Hala ere, ideia hau argitzea merezi du: Holokausto hitza juduen sarraskiari buruzkoa da, Hego Euskal Herriko deportatuen artean ezezaguna den fenomeno bat, Simonne Paquita Lebouchen salbuespena izan ezik, Auschwitz hil baitzuten judua izategatik.

Lapurdiko kostaldeko ehun eta hogeit hamar deportatu baino gehiago (batez ere Miarritzekoak eta Baionakoak) aipatuz bakarrik hurbil gintezke Holokaustora euskal ikuspegi batetik. Horietako asko judu atzerritarrak ziren –poloniarrek, errusiarrek, alemaniarrek, letoniarrek edo austriarrek–, herrialde germaniarretan eta Ekialdeko Europako gertatzen ari ziren jazarpenetatik eta pogromoetatik ihes egin, eta Bigarren Mundu Gerra baino lehen Ipar Euskal Herrian babesa aurkitu zutenak. Baionako komunitate juduaren aurkako jazarpena ere egon zen –Carmen Sil-

va bilbotarra eta haren familia tartean zeudela-, baina bertakoen aurkako jazarpena askoz ere modu diskretuagoan egin zen⁷.

Heriotza industrialak, trenetik jaitsi bezain laster gas-ganberetara eraman zituzten sei milioi judu baino gehiagoren masa-hilketa, 1942tik aurrera egin zen sei sarraski-zentro handitan: Auschwitz-Birkenau, Belzec, Chelmno, Majdanek, Sobibor eta Treblinka. Eta egia da Auschwitz-Birkenau esparruan lau euskaldun hil zirela -Higinia Luz Goñi Ayestarán, Juan Herrera Pérez, Ángel Martín Rodríguez eta Simonne Lebouch-, baina Simonne Lebouchen salbuespena kenduta, haien hilketa ez zen gertatu "juduen auziaren azken konponbidearen" ondorioz (*Endlösung der Judenfrage*).

2.2.4.- Esparruen liberazioa

Mauthausengo presoak -askatu zen azken esparru handia-, 1945eko maiatzaren 5ean askatu zituzten. Baina, hurrengo egunean, soldadu amerikarrak Ebenseen sartu ziren. Teorian, aurrekoaren zentro satelite bat, baina, zinez, benetako esparru bat zen, non 18.000 preso baitzeuden bizirik. Zentro horretan askatu zuten azken euskal herritarren taldea, eta horrekin eman zitzaion amaiera deportazio nazionalsozialistari.

Askapena euforia handiz hartu zuten deportatuek, baina arazoak lehen egunetik azaleratu ziren. Lehenik eta behin, errepublikano espainiarrek kolektibo gogaikarria osatzen zutelako, eta hasiera batean inork ez zuelako horretaz arduratu nahi. Handik gutxira, Frantzia arduratu zen haietaz, Frantziako Errepublikako antzinako borrokalariak zirela-eta, baina ez ziren ondo moldatu, askok ez baitzuten inolako loturarik herrialdearekin. Gainera, ia guztiek arrasto larriak eta gaixotasun kronikoak zeuzkaten, eta euskaldun batzuk, ez gutxi, hil ziren askatu eta gutxira.

Nahiz eta euskal deportatu gehienek Bigarren Mundu Gerraren ondoren Aliatuek Franco boteretik kenduko zuten itxaropena zuten, hau ez zen inoiz gertatu, eta etxera itzultzeko itxaropena erabat desagertu zitzairen. Ordurako, Euskal Herriko aurreko bizitzarekiko lotura erabat hautsia zuten, eta gehienek berriro ekin behar izan zioten beren bizi-ibilbideari Frantzian.

Garai bateko deportatuak betiko erbesteratzea, diktadurak beste hogeita hamar urtez iraun izana eta gai horri buruz askatasunez hitz egiteko debekua funtsezko faktoreak izan ziren -baina ez bakarrak- gure memoriaren zati hori baztertuta geratzeko.

3. Datuak antolatzea

Jarraian, euskal deportatuen zifrak azaltzen dira. Etorkizunean gainditu egin daiteke kopuru hori; izan ere, euskal deportatuen arrasto dokumentala hainbat herrialdetan sakabanatuta dago, nolabaiteko konplexutasuna dakar eta biktima kopuru handi baten artean ikertu behar da.

3.1. Datuen guztizko zenbaketa

Euskal deportatuak guztira 253 izan ziren. Horietatik 113 hil egin zituzten, 125 salbatu egin ziren, eta ez dakigu beste 15ei zer gertatu zitzaien. Hau da, hildakoak (% 47) bizirik atera zirenak ia bezainbeste (% 53) izan ziren. Gainera, oso deigarria da Mauthausen esparruko hildakoen kopurua, non preso guztien bi heren (% 65) hil zituzten.

Dena den, zifra horiek ezin gaituzte engainura eraman: bizirik atera zirenen arrasto dokumentalean argi eta garbi ageri da bizirik atera zirenetako asko askatu ondorengo aste eta hila-beteetan hil zirela. Berebat, urte batzuk geroago hil ziren batzuk, baina arrastaka zeramatzen kalteen ondorioz. Beraz, nazismoak eragindako genozidioa aipatu berri ditugun zifretatik askoz harago doa.

3.2. Fase historikoen arabera zenbaketa

3.2.1.- Lehen faseko biktimak (1940-1942)

Lehen aldi horretan 98 euskaldun deportatu zituzten, eta horietatik 70 hil zituzten naziek, hau da, deportatutako lau euskal herritarretatik ia hiru (% 71). Eta deigarria da guztiak, 4 izan ezik, Gusengo esparruan edo Hartheimgo gazteluan sarraskitu zituztela, azken esparru horrekin lotutako instalazioan, non 7 euskaldun hil zituzten.

3.2.2.- Bigarren faseko biktimak (1942-1945)

Bigarren etapan 155 pertsona deportatu zituzten, eta horietatik 7k deportaziora bidean ihes egitea lortu zuten. Fase honetan izandako heriotzen kopurua eta ehunekoa jakiteko, zenbaketa orokorretik kendu behar dira 15 deportatu, ez baita ezagutzen egokitu zitzaien esparrutik bizirik atera ziren ala ez. Beraz, badakigu 140k zer amaiera izan zuten: 97 bizirik atera ziren eta 43 hil; horrek esan nahi du lehen faseko estatistika alderantzikatu egin zela, hirutik bi (% 69) salbatu baitziren.

3.3. Esparruen arabera sailkapena

Euskaldunak deportatu zituzten esparruei dagokienez, bi zehaztapen egin behar dira: bate-tik, kontuan izaki *kommando* asko zeudela eta oso konplexua dela deportatu bakoitzak *komand-dotan* zehar izandako ibilbidea behar bezala zehaztea, informazio hori laburtzea erabaki da, *kommando* horiek zein esparru nagusiren mende zeuden oinarrituta. Bestalde, kontuan izan behar da bigarren fasean deportatu bakoitza kontzentrazio-esparru batean baino gehiagotan egon zitekeela. Beraz, jarraian aipatzen diren kopuruak esparru haietatik igaro ziren euskal herritarren edo esparruotaranzko bidaietan ihes egin zutenen kopuruei buruzkoak dira:

Esparrua	Deportatu-kopurua
Mauthausen	115
Buchenwald	55
Dachau	39
Neuengamme	22
Sachsenhausen	18
Flossenbürg	13
Ravensbrück	12
Mittelbau-Dora	5
Bergen-Belsen	5
Auschwitz	4
Griini	1
Gross-Rosen	1
Hinzert	1
Natzweiler	1

Ikus daitekeenez, Mauthausen esparruak rol erabakigarria izan zuen Bigarren Mundu Gerran euskaldunen deportazioan, ia erdiek izugarrikeria jasan baitzuten bertako instalazioetan.

Espetxeei dagokienez, hauxe da zerrenda:

Espetxeak	Deportatu-kopurua
Rheinbach	4
Karlsruhe	2
Freiburg-im-Breisgau	1
Naumburg	1
Rosslau	1
Sankt Georgen-Bayreuth	1
Siegburg	1
Troisdorf	1
Ziegenhain	1

3.4. Sexuaren araberakoa

Deportatuak sexuaren arabera sailkatuz gero, emakume deportatuen kopurua (10) gizon deportatuena (243) baino askoz txikiagoa da. Hala ere, nazismoaren aurkako erresistentzian eta ondorengo deportazioan emakumeek izan zuten rola aztertzerakoan, ezinezkoa da deportatuen kopuru osotik ondoriorik ateratzea; izan ere, definizioz, ezinezkoa zen lehen fasean emakume deportatuak egotea. Beraz, bigarren faseko kopuruak bakarrik kontuan hartuta, emakume deportatuak % 6 izan ziren.

4. Ondorioak

Beraz, **euskal deportatuak berrehun eta berrogeita hamahiru izan ziren guztira:** horietatik ehun eta hogeita bost salbatu ziren, ehun eta hamahiru hil, eta ez dakigu beste hamabostei zer gertatu zitzaien.

Mauthausengo kontzentrazio-esparrua da adierazgarriena euskaldunen deportazioan: txosten honetan jasota geratzen da Mauthausengo esparruak paper nagusia izan zuela euskaldunen deportazioan eta rol suntsitzailea izan zuela Gusengo eranskinarekin batera –deportatu guztien ia erdiak eta hildako guztien bi herenak bertan hil zituzten-, Holokaustoarekin “juduen auziaren azken konponbidearekin” zerikusi txikia izan zuen prozesu horretan. Horregatik, nazismoaren euskal biktima guztiak gogoratzeko datarik egokiena **maiatzaren 5a** da: Mauthausengoak askatu zituzten urteurrena da, eta, gainera, “Mauthausenen eta beste esparru batzuetan deportatutako eta hildako espainiarrei eta Espainiako nazismoaren biktima guztiei omenaldia egiteko eguna” ere bai, Espainiako Gobernuak ezarrita.

Deportatutako hamar emakumeko talde bat egon zen, ia guztiak erresistentzia-ekintzengatik eraman zituzten esparruetara; horien erreferentzia-esparrua Ravensbrück izan zen.

Ikerketa horri esker, **badakigu deportatutako euskaldunak orain arte ezagutzen ziren ehun eta laurogeita seiak baino gehiago direla:** igoera horren arrazoa, neurri handi batean, Euskal Herrian gerra aurretik bizi zirenak sartzeagatik gertatzen bada ere -berrehun eta berrogeita hamairura iritsi arte-, adierazgarria da beste hogeita hamar kasu berri identifikatu izana - aurretik ezagutzen zirenak baino % 16 gehiago-.

Orain badakigu, halaber, **hildako deportatuak ehun eta hamahiru izan zirela:** beste lan batzuetan identifikatutakoekin alderatuta, igoera nabarmena da. Gainera, lan horri esker, horietako gehienek datu pertsonalak ugaritu edo zuzendu ahal izan dira.

Eta, azkenik, **gehikuntza horrek erakusten digu esparru nazietara deportatutako errepublikanoak hamar milatik gora izan zirela:** aurkitu diren euskal deportatu berrien ehuneko Espainiako errepublikanoen multzora –zortzi mila eta zazpiehun identifikatu dira– estrapolatuz gero, indartu egiten da esparru nazietara deportatutako errepublikano espainiarren kopurua hamar milatik gorakoa izatearen hipotesia.

5. Kontsultatutako iturriak

5.1. Dokumentazio-artxiboak eta -zentroak

- Amical de Mauthausen y otros campos y de todas las víctimas del nazismo de España (Bartzelona).
- Amicale de Mauthausen (Paris, Frantzia).
- Archives Nationales (Paris, Frantzia).
- Bizkaiko Foru Artxiboa (Bilbo).
- Centro Documental de la Memoria Histórica (Salamanca).
- Euskadiko Artxibo Historikoa (Bilbo).
- International Tracing Service (Bad Arolsen, Alemania).
- Lazkaoko Beneritarren Fundazioa (Lazkao).
- Memorial de la Shoah (Paris, Frantzia).
- National Archives and Records Administration (NARA) (Washington, Amerikako Estatu Batuk).
- Sabino Arana Fundazioa (Bilbo).
- Service Historique de la Défense (SHD) (Paris eta Caen, Frantzia).

5.2. Datu-baseak

- Auschwitz-Birkenau Memorial and Museum / The database of the partially preserved records of Auschwitz prisoners.
- Buchenwald and Mittelbau-Dora Memorials Foundation / Totenbuch.
- Fondation pour la Mémoire de la Déportation.
- Fundación Pablo Iglesias / Diccionario Biográfico del Socialismo Español.
- International Tracing Service.
- KZ Gedenkstätte Sandhofen / List of prisoners.
- KZ-Gedenkstätte Flossenbürg / Totenbuch.
- KZ-Gedenkstätte Mauthausen Memorial / Room of names.
- KZ-Gedenkstätte Neuengamme / Register of Deaths 1940-1945.
- Memoire de la Deportation dans l'Ain. Memorial Departamental de Nantua.
- Memoire des Hommes.
- Justizia Ministerioa / Nazien kontzentrazio-esparruetan hildako espainiarrak.
- Espainiako Artxiboen Ataria / Nazien kontzentrazio-esparruetara deportatutako espainiarrak 1940-1940.
- Sachsenhausen Memorial and Museum / Totenbuch KZ Sachsenhausen 1936-1945.
- United States Holocaust Memorial Museum / Holocaust Survivors and Victims Database.
- Yad Vashem / Shoah Name Database.

5.3. Hemerografla

- Alderdi.
- Berria.
- Deia.
- Diario de Navarra.
- El Correo.
- El Diario Vasco
- El Socialista.
- Euzkadi.
- Euzko Deya (Frantzia).
- Euzko Deya (Mexiko).
- Gara.
- Journal Officiel de la République Française (Frantzia).
- L'Humanité (Frantzia).
- Le Patriote Résistant (Frantzia).
- Mauthausen (Frantzia).
- Noticias de Navarra.

5.4. Bibliografia

- Armengou, Montse / Ricard Belis: *El convoy de los 927*. DeBolsillo, 2007.
- Arrien, Gregorio / Goiogana, Iñaki: *El primer exilio de los vascos. Cataluña 1936-1939*. Fundación Sabino Arana, 2002.
- Bermejo, Benito y Checa, Sandra: *Libro memorial: españoles deportados a los campos nazis (1940-1945)*. Kultura Ministerioa (Espainiako Gobernua), 2006.
- Bermejo, Benito: *Francisco Boix, el fotógrafo de Mauthausen*. RBA Libros, 2002.
- Chueca, Josu: *Gurs, el campo vasco*. Txalaparta, 2007.
- Esteban, Mixel: *Regards sur la Seconde Guerre Mondiale en Pays Basque*. Elkar, 2007.
- Fondation pour la Mémoire de la Déportation / Reynaud, Michel (koord.): *Livre-Mémorial des déportés de France arrêtés par mesure de répression et dans certains cas par mesure de persécution 1940-1945*. Éditions Tirésias, 2004.
- Gaspar Celaya, Diego: *La guerra continúa: voluntarios españoles al servicio de la Francia libre (1940-1945)*. Marcial Pons Ediciones de Historia, 2015.
- Peschanski, Denis: *La France des camps: l'internement, 1938-1946*. Gallimard, 2002.
- Pike, David Wingeate. *Espanoles en el holocausto. Vida y muerte de los republicanos en Mauthausen*. Mondadori, 2003.
- Pons Prades, Eduardo: *El holocausto de los republicanos españoles: vida y muerte, en los campos de exterminio alemanes (1940-1945)*. La Esfera de los Libros, 2003.
- Razola, Manuel / Constante, Mariano: *Triángulo azul: los republicanos españoles en Mauthausen*. Península, 1979.

- Rees, Laurence: *El Holocausto: las voces de la víctimas y de los verdugos*. Editorial Crítica, 2017.
- Roig, Montserrat: *Els catalans als camps nazis*. Edicions 62, 1977.
- Romaña, José María: *La segunda guerra mundial y los vascos*. Ediciones Mensajero, 1988.
- Sofsky, Wolfgang: *La organización del terror*. Prometeo, 2016.
- Vilanova, Antonio: *Los Olvidados: Los exiliados españoles en la segunda guerra mundial*. Ruedo Ibérico, 1969.

Eranskina
Anexo

1. Taula. 1. aldia (1940-1942): bizirik ateratakoak

Tabla 1. Fase 1 (1940-1942): supervivientes

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
1	AGUILAR OLMO	Elías	21/04/1917	Irun	Gipuzkoa	05/08/1941	Mauthausen	05/05/1945	
2	AGUIRRE SALABERRÍA	José María	25/03/1919	Etxebarria	Bizkaia	13/12/1940	Mauthausen	05/05/1945	Irungo bizilaguna (Gipuzkoa) Vecino de Irún (Gipuzkoa)
3	ALONSO BURGUI	Carlos	04/11/1898	Villafranca	Nafarroa Navarra	19/12/1941	Mauthausen	05/05/1945	
4	ARANGUREN ARRIZABALAGA	Segundo	02/05/1908	Irun	Gipuzkoa	03/04/1941	Mauthausen	05/05/1945	
5	ARCE FERNÁNDEZ	José	15/03/1923	Getxo	Bizkaia	24/08/1940	Mauthausen	01/11/1944	
6	ARCE RIOJA	Fermin	25/09/1900	Cuzcurríta del Río Tirón	La Rioja	24/08/1940	Mauthausen	05/05/1945	Getxoko bizilaguna (Bizkaia) Vecino de Getxo (Bizkaia)
7	ARCO MARCOS	Francisco	29/01/1916	Bilbao	Bizkaia	03/03/1941	Mauthausen	05/05/1945	
8	BENITO VEGA	Zacarías	18/02/1917	Bilbao	Bizkaia	13/12/1940	Mauthausen	05/05/1945	
9	BILBAO BILBAO	Marcelino	16/01/1920	Alonsotegi	Bizkaia	13/12/1940	Mauthausen	06/05/1945	
10	CALVO HERRERO	Juan	01/11/1916	Bilbao	Bizkaia	19/12/1941	Mauthausen	05/05/1945	
11	CASANOVA FORCADA	Vicente	06/03/1917	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	14/06/1941	Mauthausen	05/05/1945	
12	CUBAS GONZÁLEZ	Sandalio Luis	03/09/1913	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	28/05/1941	Mauthausen	05/05/1945	
13	DOMÍNGUEZ PASCUALENA	Justo	06/08/1907	Burgi-Burgui	Nafarroa Navarra	03/04/1941	Mauthausen	05/05/1945	
14	EMPARÁN OSTIZ	José	10/05/1921	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	27/01/1941	Mauthausen	05/05/1945	
15	FERNÁNDEZ PASCUAL	Moisés	20/07/1912	Leioa	Bizkaia	13/12/1940	Mauthausen	05/05/1945	
16	GARCÍA HERNÁNDEZ	Manuel	21/12/1917	Bilbao	Bizkaia	03/04/1941	Mauthausen	05/05/1945	
17	GONZALO SÁINZ	Félix	20/11/1917	Mendavia	Nafarroa Navarra	06/08/1940	Mauthausen	05/05/1945	
18	HERNÁNDEZ PÓVEDA	José María	18/09/1921	Zarautz	Gipuzkoa	27/01/1941	Mauthausen	05/05/1945	
19	JARBOLES FERNÁNDEZ	Juan	26/02/1917	Pasaia	Gipuzkoa	03/04/1941	Mauthausen	05/05/1945	
20	MAZO SAMANO	José Luis	18/08/1918	Barakaldo	Bizkaia	31/08/1941	Mauthausen	05/05/1945	

1. Taula. 1. aldia (1940-1942): **bizirik ateratakoak** / *Tabla 1. Fase 1 (1940-1942): supervivientes*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
21	MEDRANO FERNÁNDEZ	Florentino	12/10/1900	Bilbao	Bizkaia	24/08/1940	Mauthausen	05/05/1945	
22	MOGROVEJO ARNAIZ	Manuel	06/10/1918	Amorebieta- Etxano	Bizkaia	19/12/1941	Mauthausen	05/05/1945	
23	MORALES MORALES	Demetrio	29/11/1914	Badajoz	Badajoz	27/01/1941	Mauthausen	05/05/1945	Barakaldoko bizilaguna (Bizkaia) Vecino de Barakaldo (Bizkaia)
24	NAVARRO BLASCO	Jesús	09/01/1923	Buñuel	Nafarroa Navarra	16/05/1941	Mauthausen	05/05/1945	
25	PÉREZ DÍAZ	Marcelino	28/09/1917	Pantón / Espasantes	Lugo	31/08/1941	Mauthausen	05/05/1945	Sopuertako bizilaguna (Bizkaia) Declaró ser vecino de Sopuerta (Bizkaia).
26	PINTOS DÍAZ	Francisco	03/10/1912	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	08/09/1940	Mauthausen	05/05/1945	
27	POLO PULGAR	Basilio	17/01/1910	Sestao	Bizkaia	27/01/1941	Mauthausen	05/05/1945	
28	RODRÍGUEZ TEJADA	Francisco	11/10/1910	Bilbao	Bizkaia	13/12/1940	Mauthausen	05/05/1945	

2. Taula 1. aldia (1940-1942): **hildakoak**
Tabla 2. Fase 1 (1940-1942): muertos

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
29	ALARCIA OBREGÓN	Eugenio	04/01/1914	Quincoces	Burgos	27/01/1941	Mauthausen	02/01/1942	Barakaldoko bizilaguna (Bizkaia) Vecino de Barakaldo (Bizkaia)
30	ALCALDE GONZÁLEZ	Julián	11/07/1901	Sestao	Bizkaia	24/08/1940	Mauthausen	24/09/1941	
31	ALEGRÍA MATEO	Ángel	02/10/1918	Mendavia	Nafarroa Navarra	06/08/1940	Mauthausen	01/01/1942	
32	ANDRÉS ULLATE	Daniel	03/01/1896	Ablitas	Nafarroa Navarra	27/01/1941	Mauthausen	20/09/1941	

2. Taula 1. aldia (1940-1942): **hildakoak** / *Tabla 2. Fase 1 (1940-1942): muertos*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
33	ANDUEZA RANEDO	Víctor Restituto	09/12/1906	Altsasu	Nafarroa Navarra	30/08/1940	Mauthausen	14/02/1941	
34	APARICIO BARANDA	Julián	14/03/1917	Barakaldo	Bizkaia	03/04/1941	Mauthausen	21/11/1941	
35	ARTUCHO CORDÓN	Máximo	16/11/1885	Andosilla	Nafarroa Navarra	24/08/1940	Mauthausen	31/01/1941	
36	AZURZA OSATEGUI	José María	28/11/1907	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	03/04/1941	Mauthausen	28/10/1941	
37	BELTRÁN URRUTIA	Julián	11/02/1908	Ribaforada	Nafarroa Navarra	06/08/1940	Mauthausen	03/11/1941	
38	CARRAL FATAS	Emilio	08/04/1893	Bilbao	Bizkaia	27/01/1941	Mauthausen	21/07/1941	
39	CARREIRA PEDROSA	Pedro	03/04/1918	Bilbao	Bizkaia	13/12/1940	Mauthausen	04/03/1944	
40	CASAL AÑORGA	José	12/03/1920	Irun	Gipuzkoa	03/04/1941	Mauthausen	15/01/1942	
41	CASTILLO CASTRO	Rufino	01/11/1891	Ribaforada	Nafarroa Navarra	06/08/1940	Mauthausen	07/04/1941	
42	COSME VAQUERO	Ramón	02/05/1900	Vitoria- Gasteiz	Araba Álava	26/04/1941	Mauthausen	17/10/1941	
43	DIÉGUEZ CANALES	Ángel	25/03/1918	Bilbao	Bizkaia	03/04/1941	Mauthausen	14/11/1941	
44	DOCAMPO LÓPEZ	Luis	24/03/1885	Bilbao	Bizkaia	24/08/1940	Mauthausen	20/02/1941	
45	ECHERRÍA SERRANO	Agustín	02/09/1895	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	25/01/1941	Mauthausen	22/08/1941	
46	EGUILLOR ARESO	Felipe	19/08/1918	Juslapeña- Nuin	Nafarroa Navarra	25/05/1941	Mauthausen	09/09/1944	
47	ELEJALDE BONACHEA	Ángel	24/03/1912	Bilbao	Bizkaia	30/08/1940	Mauthausen	26/03/1941	
48	FERNÁNDEZ CALDERÓN	Julio	12/04/1904	Bilbao	Bizkaia	08/08/1941	Mauthausen	10/12/1941	
49	FERNÁNDEZ CALLEJA	Vicente	27/01/1914	Valle de Trápaga- Trapagaran	Bizkaia	26/04/1941	Mauthausen	26/11/1941	
50	FERRUZ INSA	Baltasar	05/01/1911	Pitillas	Nafarroa Navarra	25/01/1941	Mauthausen	14/05/1942	
51	GÁLVEZ ARIAS	Francisco	06/01/1891	Chiclana de la Frontera	Cádiz	25/01/1941	Mauthausen	09/04/1941	Irungo bizilaguna (Gipuzkoa) Vecino de Irun (Gipuzkoa)
52	GARCÍA PÉREZ	Enrique	12/09/1905	Irun	Gipuzkoa	07/04/1941	Mauthausen	21/01/1942	
53	GARMENDIA GAINZA	Ignacio	07/04/1910	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	19/08/1941	Mauthausen	24/11/1941	
54	GOÑI OTAMENDI	Fermin	16/09/1890	Pamplona- Iruña	Nafarroa Navarra	24/08/1940	Mauthausen	02/02/1941	

2. Taula 1. aldia (1940-1942): **hildakoak** / Tabla 2. Fase 1 (1940-1942): **muertos**

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
55	GUTIÉRREZ PRIETO	Atanasio	02/05/1907	Madrid	Madrid	13/12/1940	Mauthausen	09/01/1942	Gasteizko bizilaguna (Araba) Vecino de Vitoria-Gasteiz (Araba)
56	HEPPE PÉREZ	Antonio	21/07/1907	Bilbao	Bizkaia	29/04/1941	Mauthausen	31/03/1943	
57	HERAS GÓMEZ	Francisco	28/12/1916	Errenteria	Gipuzkoa	06/08/1940	Mauthausen	29/09/1941	
58	HERNANDO AZPIOLEA	Julio	03/06/1916	Abanto Zierbena	Bizkaia	22/05/1941	Mauthausen	30/11/1941	
59	IBÁÑEZ VIZCAY	Basilio	23/05/1898	Urraul Bajo / Tabar	Nafarroa Navarra	25/01/1941	Mauthausen	07/08/1941	
60	IÑURIETA UBILLOS	Ramón	31/08/1894	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	03/04/1941	Mauthausen	08/09/1941	
61	IRIARTE URIBE	Miguel	19/07/1905	Altsasu	Nafarroa Navarra	27/09/1940	Mauthausen	10/07/1942	
62	IRIONDO HORNES	Julián	15/05/1908	Santurtzi	Bizkaia	19/12/1941	Mauthausen	29/04/1943	
63	LAPEIRA MARTÍNEZ	Ramón	26/05/1919	Bilbao	Bizkaia	19/12/1941	Mauthausen	06/03/1944	
64	LARREA VERTIZ	Marcelino	24/06/1917	Urroz	Nafarroa Navarra	03/03/1941	Mauthausen	18/12/1941	
65	LAZA SARACHAGA	Glorialdo	14/12/1914	Sestao	Bizkaia	27/01/1941	Mauthausen	06/07/1941	
66	LEIVA MARTÍNEZ	Juan	14/09/1906	Portugalete	Bizkaia	27/01/1941	Mauthausen	31/12/1941	
67	LEÓN MARCOS	Teófilo	05/03/1915	Beasain	Gipuzkoa	27/01/1941	Mauthausen	20/12/1941	
68	LÓPEZ ANGULO	José	22/04/1906	Lantarón / Alcedo	Araba Álava	03/03/1941	Mauthausen	28/09/1941	
69	LÓPEZ BALGAÑÓN	Armando	11/03/1915	Portugalete	Bizkaia	03/04/1941	Mauthausen	28/09/1941	
70	LÓPEZ SALOMÓN	Cándido	18/06/1918	Güeñes / Sodupe	Bizkaia	25/01/1941	Mauthausen	16/10/1941	
71	LÓPEZ URQUIOLA	Fructuoso	21/01/1903	San Martín de Unx	Nafarroa Navarra	13/12/1940	Mauthausen	16/10/1941	
72	LOZANO OLAZABAL	Adolfo	27/09/1897	Villabona	Gipuzkoa	03/04/1941	Mauthausen	07/11/1941	
73	MARTÍN FRANCÉS	Pablo	02/02/1906	Castejón	Nafarroa Navarra	25/11/1940	Mauthausen	19/12/1941	
74	MARTÍN GONZÁLEZ	Nicolás	10/09/1916	Bilbao	Bizkaia	26/04/1941	Mauthausen	04/09/1941	
75	MARTÍNEZ EIZAGUIRRE	Francisco	04/10/1911	Irun	Gipuzkoa	26/04/1941	Mauthausen	06/11/1941	
76	MARTÍNEZ PÉREZ	Cecilio	22/11/1915	Cintruénigo	Nafarroa Navarra	05/08/1941	Mauthausen	02/02/1942	

2. Taula 1. aldia (1940-1942): **hildakoak** / *Tabla 2. Fase 1 (1940-1942): muertos*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
77	MORO DE LA FUENTE	Gerardo	23/04/1917	Barakaldo	Bizkaia	27/01/1941	Mauthausen	16/04/1942	
78	ODRIA IBARLUCEA	José	11/01/1922	Bilbao	Bizkaia	24/08/1940	Mauthausen	19/12/1941	
79	ODRIA LÓPEZ	Antonino	10/05/1902	Lizarrza	Nafarroa Navarra	24/08/1940	Mauthausen	25/09/1941	
80	OJER BUIL	Ángel	02/08/1920	¿Jaca?	Huesca	16/05/1941	Mauthausen	05/10/1942	Eslavako bizilaguna (Nafarroa) <i>Natural de Eslava (Nafarroa)</i>
81	ORDOÑEZ MARTÍNEZ	Lamberto	16/04/1896	Bilbao	Bizkaia	06/08/1940	Mauthausen	02/01/1942	
82	PÉREZ MARQUINA	Nemesio	02/04/1904	Bilbao	Bizkaia	23/07/1941	Mauthausen	06/11/1941	
83	REBOLLO ECHANIZ	Tomás	21/12/1907	Elgeta	Gipuzkoa	03/11/1941	Mauthausen	28/06/1942	
84	REDONDO GARCÍA	Juan	06/05/1888	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	24/08/1940	Mauthausen	14/02/1941	
85	RODRÍGUEZ GARCÍA	Francisco	24/07/1905	Irun	Gipuzkoa	03/04/1941	Mauthausen	02/01/1942	
86	RUBIANES CASTROVIEJO	Segundo	13/04/1918	Bilbao	Bizkaia	29/04/1941	Mauthausen	09/12/1941	
87	RUIZ AMESTOY	Manuel	01/01/1902	Laguardia	Araba Álava	24/05/1941	Mauthausen	29/11/1941	
88	SÁEZ URZAY	Eladio	23/11/1896		Nafarroa Navarra	07/04/1941	Mauthausen	19/11/1941	
89	SALINAS LIZARRONDO	Juan	11/06/1909	Puerto Rico		03/04/1941	Mauthausen	04/12/1941	Ez dago argi zein Puerto Ricon jaio zen, izen bereko herrialdean edo Las Palmas de Gran Canaria; baina bera, euskalduna zen, bere familia bezala. <i>No está claro en qué Puerto Rico nació (en el país del mismo nombre o en la de Las Palmas de Gran Canaria), pero él era vasco, como su familia.</i>
90	TELLERÍA RODRÍGUEZ	José Silvestre	29/12/1905	Urretxu	Gipuzkoa	08/08/1941	Mauthausen	22/01/1942	
91	TORIO MEDINA	Julio	18/10/1913	Bilbao	Bizkaia	03/04/1941	Mauthausen	19/10/1941	
92	URRUTIA SÁEZ	Félix	01/08/1907	Barakaldo	Bizkaia	27/01/1941	Mauthausen	23/09/1941	

2. Taula 1. aldia (1940-1942): **hildakoak** / *Tabla 2. Fase 1 (1940-1942): muertos*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
93	VÁZQUEZ SÁEZ	Marcelo	16/01/1901	Hernani	Gipuzkoa	25/01/1941	Mauthausen	14/09/1941	
94	VIANA ARRONIZ	Segundo	29/03/1898	Campezo- Kanpezu / Bujanda	Araba Álava	19/12/1941	Mauthausen	14/07/1942	
95	VICARIO MONTALVILLA	Juan	09/05/1882	Bilbao	Bizkaia	24/08/1940	Mauthausen	28/09/1941	
96	VILA GONZÁLEZ	Eduardo Asterio	21/10/1900	Donostia-San Sebastián	Gipuzoa	03/04/1941	Mauthausen	21/01/1942	
97	VILLAMOR RAMÍREZ	Félix	07/01/1917	Labastida	Araba Álava	25/11/1940	Mauthausen	01/01/1942	
98	ZALDEGUI IBÁÑEZ	Mariano	20/04/1913	Bilbao	Bizkaia	29/04/1941	Mauthausen	09/11/1941	

3. Taula. 2. aldia (1942-1945): **bizirik ateratakoak**
Tabla 3. Fase 2 (1942-1945): supervivientes

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
99	AGORRIA URRUTIA	Hilario	17/10/1913	Amorebieta- Etxano	Bizkaia	25/03/1944	Mauthausen	05/05/1945	
100	AGUILAR MENDIZABAL	Francisco	16/02/1913	Logroño	La Rioja	25/01/1943	Sachsenhausen / Buchenwald	00/03/1945	Hondarribiako bizilaguna (Gipuzkoa) Vecino de Hondarribia (Gipuzkoa)
101	ALBIZTUR MAZQUIARÁN	Valeriano	14/04/1906	Altsasu	Nafarroa Navarra	28/08/1944	Dachau / Mauthausen	05/05/1945	
102	ALONSO ALONSO	Demetrio Martín	09/04/1888	Madrid	Madrid	24/01/1943	Sachsenhausen / Buchenwald	04/04/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) Vecino de Bilbao (Bizkaia)
103	ALZURI LARRECHEA	Guillermo	31/12/1905	Etxarri Aranatz	Nafarroa Navarra	29/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	
104	ALZURI LARRECHEA	José	23/03/1912	Irun	Gipuzkoa	29/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	
105	ANABITARTE ALTUNA	Santiago	27/07/1903	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	29/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	

3. Taula. 2. aldia (1942-1945): **bizirik ateratakoak** / *Tabla 3. Fase 2 (1942-1945): supervivientes*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
106	ANDRÉS ILLERA	Fortunato	09/04/1905	Burgos	Burgos	24/05/1944	Neuengamme	02/05/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i>
107	ANTOLÍN DÍEZ	Pedro	26/11/1904	Santurtzi	Bizkaia	20/06/1944	Dachau	29/04/1945	
108	ARECHAULETA	Félix	04/12/1884	Vitoria-Gasteiz	Araba Álava	19/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	
109	ARRANZ IZQUIERDO	José Luis	22/07/1923	Barakaldo	Bizkaia	06/08/1944	Buchenwald	11/04/1945	
110	ARRATE ITOIZ	José Miguel	11/02/1924	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	07/07/1944	Dachau / Flossenbürg / Dachau	29/04/1945	
111	ARREDONDO SANTAMARÍA	Manuel	12/05/1905	Santoña	Cantabria	29/03/1943	Mauthausen	05/05/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i>
112	ARREGUI OLANO	Juan	30/05/1905	Erandio	Bizkaia	12/09/1942	Mauthausen	05/05/1945	
113	ASTIASUAINZARRA ASTIASUAINZARRA	Ignacio	07/09/1916	Baztan / Erratzu	Nafarroa Navarra	28/08/1944	Dachau	29/04/1945	Pasaiako bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Pasaia (Gipuzkoa)</i>
114	BALLORCA GÓMEZ	Bruno	30/12/1922	Andoain	Gipuzkoa	25/01/1943	Sachsenhausen	03/05/1945	
115	BEAUFORT CARRASQUEDO	Alberto Pedro	24/09/1907	Villabona	Gipuzkoa	25/03/1944	Mauthausen	05/05/1945	
116	BERBEL HITIA	Antonio	18/07/1905	Irun	Gipuzkoa	29/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	
117	BERRUETE IBÁÑEZ	Sixto	28/03/1903	Miranda de Arga	Nafarroa Navarra	00/12/1942	Sachsenhausen		Donostiako bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Donostia-San Sebastián (Gipuzkoa)</i>
118	BREZO RUÍZ	Félix	04/01/1890	Villodrigo	Palencia	06/08/1944	Buchenwald	11/04/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i>

3. Taula. 2. aldia (1942-1945): **bizirik ateratakoak** / *Tabla 3. Fase 2 (1942-1945): supervivientes*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
119	CANERA ABASCAL	Fortunato	29/12/1917	Getxo	Bizkaia	28/08/1944	Dachau	29/04/1945	Donostiako bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Donostia-San Sebastián (Gipuzkoa)</i>
120	CRUCHAGA NAPAL	Ignacio	31/07/1915	Villatuerta	Nafarroa Navarra	18/07/1944	Dachau	29/04/1945	
121	CUEVAS ALONSO	Emilio	27/04/1917	Barakaldo	Bizkaia	24/05/1944	Neuengamme		
122	DIEGO HERRERÍA	Zacarias Bienvenido de	19/06/1919	Bilbao	Bizkaia	02/12/1944	Mittelbau / ¿Mauthausen?	¿05/05/1945?	
123	DÍEZ ALARIOS	Valentín	10/07/1896	Villaviudas	Palencia	18/09/1943	Buchenwald		Lezo- Errenteriako bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Lezo-Rentería (Gipuzkoa)</i>
124	DOLLAT FORT	Luis Emile	30/01/1900	Pamplona- Iruña	Nafarroa Navarra	24/05/1944	Neuengamme	02/05/1945	
125	DUPAIN MUGURUZA	Luis	16/12/1923	Irun	Gipuzkoa	18/09/1943	Buchenwald	11/04/1945	
126	ECHEVERRÍA BALDES	Rafael	22/07/1899	Zarautz	Gipuzkoa	03/07/1944	Naumburg (prisión)		
127	EIZAGUIRRE MARCURQUIAGA	Iñaki	10/06/1913	Ondarroa	Bizkaia	01/09/1941	Sachsenhausen		
128	ELIZALDE IRIBARREN	Alejandro	09/02/1894	Baztan / Elizondo	Nafarroa Navarra	08/04/1944	Mauthausen	06/05/1945	
129	ELVIRA GAMEZO	Teófilo	05/02/1892	Mendavia	Nafarroa Navarra	23/11/1942	Karlsruhe (prisión) / Rheinbach (prisión) / Siegburg (prisión) / Troisdorf (prisión)	10/03/1945	
130	ESNAL IRAZUSTA	Juan José	29/09/1904	Lezo	Gipuzkoa	19/01/1944	Buchenwald		
131	ESPARZA SARA	Federico Cirilo	18/07/1907	Bilbao	Bizkaia	25/01/1943	Sachsenhausen		
132	FÉRNANDEZ ROJO	Ramón	12/08/1909	San Martín del Rey Aurelio	Asturias	12/10/1943	Buchenwald	14/04/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i>
133	FERNÁNDEZ RUIZ	Luis	27/12/1914	Gernika	Bizkaia	26/08/1944	Dachau / Natzweiler	30/04/1945	

3. Taula. 2. aldia (1942-1945): **bizirik ateratakoak** / *Tabla 3. Fase 2 (1942-1945): supervivientes*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
134	FRAILE TERESA	Juan	04/10/1906	Sopuerta	Bizkaia	19/01/1944	Buchenwald	09/05/1945	
135	GALICIA	Pedro	16/01/1904	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	07/07/1944	Dachau / Flossenbürg	23/04/1945	
136	GARCÍA	Carlota	08/01/1899	Valle de Trápaga- Trapagaran	Bizkaia	27/07/1943	Ravensbrück / Mauthausen	22/04/1945	Nazioarteko Gurutze Gorriak askatu zuen <i>Liberada por la Cruz Roja Internacio-nal</i>
137	GARCÍA BADILLO	Francisco	09/03/1904	Ramales de la Victoria	Cantabria	06/08/1944	Buchenwald	19/05/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i>
138	GARCÍA CHICHARRO	Nicolasa	17/01/1905	Bilbao	Bizkaia	28/08/1944	Dachau / Ravensbrück / Sachsenhausen	21/04/1945	
139	GARCÍA DE DIEGO	Pedro Severo	06/11/1904	Irun	Gipuzkoa	25/02/1944	Freiburg-im- Breisgau (prisión) / Rheinbach (prisión) / Buchenwald / Rosslau (prisión)	17/04/1945	
140	GARCÍA VELASCO	Manuel	03/06/1923	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	06/08/1944	Buchenwald	11/04/1945	
141	GARZÓN GONZÁLEZ DE LAS CUEVAS	Tomás	21/10/1913	Abanto- Zierbena	Bizkaia	29/01/1944	Buchenwald		
142	GIMÉNEZ SANZ	Manuel	06/09/1907	Fitero	Nafarroa <i>Navarra</i>	17/06/1944	Dachau		
143	GÓMEZ BARCENILLA	Víctor	31/01/1898	Valle de Trápaga- Trapagaran	Bizkaia	28/08/1944	Dachau / Mauthausen	06/05/1945	
144	GUERRERO FERNÁNDEZ	Ramón	03/05/1903	Orozko	Bizkaia	00/08/1942	Mauthausen	05/05/1945	
145	GUESALAGA ECHAIDE	María	03/12/1907	Zarautz	Gipuzkoa	30/04/1943	Ravensbrück	23/04/1945	
146	HALLI FERRERO	Eugenio	25/02/1911	Bera	Nafarroa <i>Navarra</i>	19/01/1944	Buchenwald / Bergen- Belsen	15/04/1945	Irungo bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Irun (Gipuzkoa)</i>
147	HAZEN IRIARTE	Juan José	01/04/1886	Irun	Gipuzkoa	29/01/1944	Buchenwald		
148	HERRERA PÉREZ	Juan	08/08/1917	Bilbao	Bizkaia	17/04/1943	Auschwitz	05/01/1945	
149	HUERTA ECHEVERRÍA	Santiago	25/07/1912	Irun	Gipuzkoa	16/12/1943	Buchenwald		
150	HURTADO DE SÁRACHO MURUA	Martín Pablo	02/03/1911	Bilbao	Bizkaia	19/01/1944	Buchenwald / Flossenbürg	27/04/1945	

3. Taula. 2. aldia (1942-1945): **bizirik ateratakoak** / *Tabla 3. Fase 2 (1942-1945): supervivientes*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
151	KARNER ENTHOFER	Ludwig Michael	13/09/1904	Munich	Alemania	20/05/1944	Neuengamme	25/04/1945	Donostiako bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Donostia-San Sebastián (Gipuzkoa)</i>
152	LACASTA GLARIA	Dalmacio	24/09/1915	Burgi-Burgui	Nafarroa Navarra	24/05/1944	Neuengamme / Ravensbrück	02/05/1945	
153	LACUESTA ISASMENDI	Fausto	08/09/1915	Labastida	Araba Álava		Buchenwald	11/04/1945	Donostiako bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Donostia-San Sebastián (Gipuzkoa)</i>
154	LECUONA RECARTE	Carlos	04/11/1926	Irun	Gipuzkoa	07/06/1944	Neuengamme / Sachsenhausen / Bergen-Belsen	25/04/1945	
155	LIZARRAGA ETCHEPARE	Martín	22/02/1920	Baztan / Azpilikueta	Nafarroa Navarra	10/05/1943	Sachsenhausen		
156	LOBATO GARCÍA	Emeterio	05/02/1914	Sestao	Bizkaia	1943	Karlsruhe (prisión)	30/04/1945	
157	MADARIAGA RECALDE	Pedro	23/10/1903	Bermeo	Bizkaia	15/08/1942	Mauthausen / Dachau	29/04/1945	
158	MANRIQUE VALDIVIELSO	Félix	18/05/1896	Bilbao	Bizkaia	06/08/1944	Buchenwald		Arrigorriagako bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Arrigorriaga (Bizkaia)</i>
159	MARIEZCURRENA ZUZAYA	Pedro	24/11/1902	Beintza- Labaian	Nafarroa Navarra	24/05/1944	Neuengamme	11/04/1945	
160	MARTÍNEZ EIZAGUIRRE	Félix	12/07/1909	Irun	Gipuzkoa	25/02/1944	Rheinbach (prisión) / Ziegenhain (prisión)	03/05/1945	
161	MATA GAMBARA	Andrés	30/11/1905	Muskiz	Bizkaia	10/09/1944	Buchenwald		
162	MICHELENA OYARZABAL	Manuel	12/08/1918	Irun	Gipuzkoa	29/01/1944	Buchenwald / Mittelbau	11/04/1945	
163	MICHELENA OYARZABAL	Martín	11/09/1916	Irun	Gipuzkoa	29/01/1944	Buchenwald / Mittelbau	11/04/1945	
164	MORIONES BELZUNEGUI	Vicente	22/01/1913	Zangoza	Nafarroa Navarra	19/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	
165	OLMO	Ángel del	02/10/1906	Abanto Zierbena	Bizkaia	13/11/1942	Hinzert	08/05/1945	
166	OTERMIN BERASATEGUI	Antonio	25/01/1906	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	19/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	

3. Taula. 2. aldia (1942-1945): **bizirik ateratakoak** / *Tabla 3. Fase 2 (1942-1945): supervivientes*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
167	PAJARES CASTILLO	Celestino	06/04/1892	Arévalo	Ávila	19/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i>
168	PARRO ALBARRÁN	Julio	21/07/1911	Bilbao	Bizkaia	19/01/1944	Buchenwald	11/04/1945	Bigarrena abi- zena Zamalloa duela ere ageri da. Jaiotzez Bal- masedakoa dela ere ageri da. <i>Como segundo apellido también figura Zamalloa. Como lugar de nacimiento también figura Balmaseda (Bizkaia).</i>
169	PASCUAL AZURMENDI	Pedro	29/04/1907	Abarzuza	Nafarroa Navarra	24/01/1943	Sachsenhausen		Pasai- Donibaneko bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Pasaia (Pasaia- Donibane, Gipuzkoa).</i>
170	PÉREZ MARTÍNEZ	Julio	26/09/1921	Galdames	Bizkaia	04/09/1943	Buchenwald / Mittelbau	15/04/1945	
171	PINEDA ANTONA	Antonio	23/10/1908	Bilbao	Bizkaia	28/08/1944	Dachau / Rheinbach (prisión)	28/04/1945	
172	PONTI PÉREZ	Félix	06/09/1899	Vitoria- Gasteiz	Araba Álava	25/01/1943	Sachsenhausen / Buchenwald	26/04/1945	
173	PRIOR MARCO	Julián	17/02/1902	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	24/05/1944	Neuengamme	02/05/1945	
174	RETES DE LLANTENO RESPALDIZA	Antonio	05/07/1911	Vitoria- Gasteiz	Araba Álava	28/08/1944	Dachau	29/04/1945	
175	RODERO ARENILLAS	Teodosio	20/05/1910	Cisneros	Palencia	24/05/1944	Neuengamme		Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i>
176	SÁEZ IZAGUIRRE	Facundo	20/10/1917	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	24/05/1944	Neuengamme		
177	SÁEZ RÍOS	Jesús	16/04/1887	Uruñuela / Somalo	La Rioja	25/01/1943	Sachsenhausen	03/05/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i>

3. Taula. 2. aldia (1942-1945): **bizirik ateratakoak** / *Tabla 3. Fase 2 (1942-1945): supervivientes*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
178	SAGARZAZU AGUIRRE	Clemente	14/02/1915	Hondarribia	Gipuzkoa	24/05/1944	Neuengamme	02/05/1945	
179	SAN VICENTE ARRIETA	Ambrosio	18/12/1902	Vitoria- Gasteiz	Araba Álava	19/01/1944	Buchenwald / Flossenbürg	04/05/1945	
180	SANZ CALVO	Pedro	16/09/1918	Bilbao	Bizkaia	01/06/1944	Dachau	24/04/1945	
181	SARIBIARTE ELGUEZUA	Iñaki	26/04/1912	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	18/06/1942	Dachau	29/04/1945	Getxoko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Getxo (Bizkaia)</i>
182	TAPIA URIARTE	Miguel	23/04/1900	Bilbao	Bizkaia	05/07/1944	Dachau		
183	TELLECHEA ARANGUREN	Francisco	31/10/1897	Baiona	Lapurdi	19/01/1944	Buchenwald	29/04/1945	Nazionalitate espainiarruna, jaiotzez donos- tiarra (Gipuz- koa) <i>De nacionalidad española, oriun- do de Donostia- San Sebastián (Gipuzkoa)</i>
184	TELLECHEA OCHANDORENA	José	08/06/1883	Saldias	Nafarroa Navarra	28/08/1944	Dachau / Mauthausen	06/05/1945	
185	UDAVE MORENO	Ernesto	16/02/1889	Alesanco	La Rioja	28/08/1944	Dachau / Mauthausen	06/05/1945	Andoainen jaiot- akoa (Gipuz- koa) eta Eran- dioko bizilaguna zela zioen <i>Declaraba haber nacido en An- doain (Gipuzkoa) y ser vecino de Erandio (Bi- zkaia).</i>
186	URGOITI FANO	Mauricio	13/06/1905	Bilbao	Bizkaia	05/02/1944	Buchenwald	12/04/1945	
187	VIÑEGRÁ DELGADO	José	17/09/1897	Miranda de Ebro	Burgos	06/08/1944	Buchenwald		Donostiako bizilaguna (Gipuzkoa) <i>Vecino de Donostia-San Sebastián (Gipuzkoa)</i>

3. Taula. 2. aldia (1942-1945): **bizirik ateratakoak** / *Tabla 3. Fase 2 (1942-1945): supervivientes*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
188	VIVIE	Marie	05/04/1903	Biarritz	Lapurdi	04/04/1944	Ravensbrück / Sachsenhausen	18/05/1945	<p>Espainiako errefuxiatua izateagatik deportatu zuten, eta baldintza hori aplikatu zitzaion Luis Michelena errefuxiatuarekin ezkontuta egoteagatik</p> <p><i>Deportada por su condición de refugiada española, condición que se le aplicó por estar casada con Luis Michelena, refugiado.</i></p>
189	ZUDAIRE MENEZO	Enrique	30/07/1911	Tolosa	Gipuzkoa	24/05/1944	Neuengamme / Ravensbrück	01/05/1945	

4. Taula. 2. aldia (1942-1945): **hildakoak**
Tabla 4. Fase 2 (1942-1945): muertos

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
190	ABORRUZA IBARGUREN	Domingo	17/02/1884	Abanto- Zierbena	Bizkaia	28/08/1944	Dachau	10/12/1944	
191	AGUIRREBEÑA BARRACHAURRE	Adolfo	04/07/1891	Bilbao	Bizkaia	24/01/1943	Sachsenhausen		
192	ALCOZ MAEZTU	Eloy Amado	13/09/1897	Aguilar de Codes	Nafarroa Navarra	24/01/1943	Sachsenhausen	01/01/1945	
193	ANGLADA	Luis	21/06/1910	Etxalar	Nafarroa Navarra	19/01/1944	Buchenwald / Flossenbürg	05/09/1944	
194	ANTOÑANA LÓPEZ	Simón	28/10/1903	Los Arcos	Nafarroa Navarra	28/08/1944	Dachau	15/02/1945	<p>Bilboko bizilaguna (Bizkaia) <i>Vecino de Bilbao (Bizkaia)</i></p>
195	ARRESE	Valentín	05/05/1910	Jaurrieta	Nafarroa Navarra	19/01/1944	Buchenwald / Flossenbürg	11/10/1944	
196	ARTOLA ITURRARAN	Aurelio	27/05/1882	Lekeitio	Bizkaia	28/08/1944	Dachau	29/03/1945	
197	ASCASIBAR IRIONDO	Pascual	07/05/1903	Elgeta	Gipuzkoa	24/05/1944	Neuengamme	17/04/1945	

4. Taula. 2. aldia (1942-1945): **hildakoak** / *Tabla 4. Fase 2 (1942-1945): muertos*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
198	ATXALANDABASO ARRAIZ	Mario	28/06/1896	Portugalete	Bizkaia	24/05/1944	Neuengamme / Bergen Belsen	18/03/1945	
199	AXPE SAGASTA	Pedro	20/09/1907	Bergara	Gipuzkoa	28/08/1944	Dachau	18/12/1944	
200	BEGUERY ARRILLAGA	Luis	03/07/1913	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	20/08/1944	Buchenwald	01/01/1945	
201	BELLUGUE	Pierre Fernand	18/09/1892	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	18/10/1943	Mauthausen	30/05/1944	
202	BUSTO OCA	Mariano	01/12/1896	Cuzcurrita del Río Tirón	La Rioja	29/01/1944	Buchenwald	05/04/1944	Irungo bizilaguna (Gipuzkoa) Vecino de Irun (Gipuzkoa)
203	DANSOT SARASOLA	André	11/03/1920	Bilbao	Bizkaia	04/09/1943	Buchenwald	06/02/1944	
204	ESCARTÍN BURGORGUE	Javier José	26/02/1907	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	08/04/1944	Mauthausen	19/05/1944	
205	GAZTELUMENDI BILBAO	Lorenzo	03/01/1909	Durango	Bizkaia	18/07/1944	Neuengamme	Desconocido	
206	GOÑI AYESTARÁN	Higinia Luz	11/01/1906	Zirauki	Nafarroa Navarra	27/01/1943	Auschwitz	01/05/1943	
207	HALSUET ALZATE	Francisca Ramona	29/08/1908	Bera	Nafarroa Navarra	02/09/1943	Ravensbrück	12/04/1945	
208	IBÁÑEZ IZCO	Lorenzo	05/09/1885	Pamplona- Iruña	Nafarroa Navarra	28/08/1944	Dachau	15/01/1945	
209	IRURZUN ALCAIDE	Tomás	20/12/1905	Allo	Nafarroa Navarra	19/01/1944	Buchenwald	11/05/1944	
210	IRUSTA MUGARZA	José María	17/11/1908	Deba	Gipuzkoa	28/08/1944	Mauthausen	13/09/1944	
211	JORGE YOLDI	Ramiro Ernesto Tiburcio	11/08/1920	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	24/05/1944	Neuengamme	29/12/1944	
212	JUANAS OTERO	Elías	16/02/1906	Madrid	Madrid	19/01/1944	Buchenwald	01/01/1945	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) Vecino de Bilbao (Bizkaia)
213	LAGO CACHO	Juan	08/03/1881	Laredo	Cantabria	06/08/1944	Buchenwald	12/11/1944	Bilboko bizilaguna (Bizkaia) Vecino de Bilbao (Bizkaia)
214	LARBURU ODRIOZOLA	Juan Manuel	20/08/1912	Hernani	Gipuzkoa	19/01/1944	Buchenwald / Flossenbürg	05/04/1944	
215	LAZCANO GIA	Camilo	13/03/1909	Baztan	Nafarroa Navarra	05/07/1944	Dachau / Flossenbürg	25/10/1944	

4. Taula. 2. aldia (1942-1945): **hildakoak** / *Tabla 4. Fase 2 (1942-1945): muertos*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
216	LECUONA BEITIA	Ángel	01/03/1913	Busturia	Bizkaia	19/01/1944	Buchenwald / Flossenbürg	10/04/1945	
217	LEBOUCH	Simonne Paquita	28/08/1923	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	07/12/1943	Auschwitz	12/09/1943	Judua, Holocaustoaren biktima <i>Judía, víctima del Holocausto</i>
218	MANESCAU GAVELLE	Jean Edouard	19/10/1903	Bilbao	Bizkaia	04/06/1944	Bergen- Belsen	00/04/1945	
219	MARTIARENA	Manuel	31/05/1904	Donostia-San Sebastián	Gipuzkoa	19/01/1944	Buchenwald / Mittelbau	20/03/1945	
220	MARTÍN RODRÍGUEZ	Ángel	03/08/1915	Bilbao	Bizkaia	06/07/1942	Auschwitz	30/08/1942	
221	MIGUEL BERMEJO	Juan	17/08/1905	Lantz	Nafarroa Navarra	20/06/1944	Dachau	27/12/1944	
222	NICOLÁS MIRURI	Jesús	24/12/1908	Viana	Nafarroa Navarra	28/08/1944	Dachau / Neuengamme	17/12/1944	
223	NÚÑEZ BERGARECHE	Jesús	31/08/1892	Bilbao	Bizkaia	00/02/1943	Sachsenhausen	00/07/1944	
224	PASCUAL GUERRA	Julián	13/02/1919	Oyón-Oion / Barriobusto	Araba Álava	12/01/1944		10/12/1944	Schwetzingen -go (Alemania) ospitalean sartu zuten 1944-01- 12an. Frantziako Errepublikak "de- portazioan hila" izendatu zuen <i>Hospitalizado en Schwetzingen (Alemania) el 12/01/1944, donde falleció. La República francesa lo de- claró "muerto en deportación".</i>
225	PÉREZ ORDUNA	Eustasio	29/03/1887	Uztarroze	Nafarroa Navarra	28/08/1944	Dachau / Mauthausen	10/11/1944	
226	RETEGUI ECHEVERRÍA	Vicente	02/11/1908	Irun	Gipuzkoa	19/01/1944	Buchenwald / Flossenbürg	23/05/1944	
227	SANSIÑENA IRIBARREN	Felipe	09/12/1904	Etxalar	Nafarroa Navarra	24/05/1944	Neuengamme	28/01/1945	
228	SANZBERRO ECHEVERRÍA	María Josefa	22/09/1895	Oiartzun	Gipuzkoa	28/08/1944	Dachau / Ravensbrück / Sachsenhausen / Ravensbrück	13/11/1944	Heriotza data Frantziako Errepublikak ezarri zuen <i>Fecha de fallecimiento establecido por la República francesa.</i>

4. Taula. 2. aldia (1942-1945): **hildakoak** / *Tabla 4. Fase 2 (1942-1945): muertos*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
229	URZAY ARNAL	Tomás	28/02/1917	Bilbao	Bizkaia	05/07/1944	Dachau / Flossenbürg	01/01/1945	
230	ZARANDONA CAREAGA	Juan Antonio	06/07/1917	Sestao	Bizkaia	24/05/1944	Neuengamme	26/05/1944	
231	ZARANDONA FERNÁNDEZ	Francisco Juan	28/04/1890	Portugalete	Bizkaia	24/05/1944	Neuengamme	00/09/1944	
232	ZUBIZARRETA LAZCANO	Tomás	15/04/1907	Zumaia	Gipuzkoa	24/05/1944	Neuengamme / Bergen- Belsen	10/02/1945	Irungo bizilaguna (Gipuzkoa) Vecino de Irun (Gipuzkoa)

5. Taula 2. aldia (1942-1945): **desagertuak**
Tabla 5. Fase 2 (1942-1945): desaparecidos

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
233	AGUIRRE	José Luis	12/09/1921	Bilbao	Bizkaia	05/02/1942	Griini		Griniko esparrutik (Norvegia) Alemaniara bidali zuten 1942-04-25 <i>El 25/04/1942 enviado desde el campo de Griini (Nourega) hacia Alemania.</i>
234	CASTRO (DE)	Luis	01/04/1908	Gernika	Bizkaia	12/07/1943	Sankt Georgen- Bayreuth (prisión)	20/04/1945	
235	CORDÓN MURO	Primitivo	09/12/1898	Ausejo	La Rioja	06/08/1944	Buchenwald		Euskadin bizi zen (zehaztu gabe) <i>Residía en Euskadi (sin especificar)</i>
236	FERNÁNDEZ TELLITU	Emilio	05/02/1924	Bilbao	Bizkaia	17/01/1945	Buchenwald		
237	GABARI ESPINAL	Lucio	07/07/1907	Olite	Nafarroa Navarra	19/01/1944	Buchenwald / Flossenbürg		
238	GARCÍA- SERRANO RETEGUI	Víctor	23/08/1916	Bera	Nafarroa Navarra	24/04/1944	Neuengamme		

5. Taula 2. aldia (1942-1945): **desagertuak** / *Tabla 5. Fase 2 (1942-1945): desaparecidos*

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
239	GASTÓN GANUZA	Demetria	22/12/1907	Mues	Nafarroa Navarra	28/04/1943	Ravensbrück	09/04/1945	
240	LESBURGERES	Jesusa	04/01/1917		Nafarroa Navarra	27/01/1941	Dachau / Ravensbrück		
241	LUCAS	Luis	27/02/1918	Bilbao	Bizkaia		Gross-Rosen / Flossenbürg		
242	MARTIARENA AMANTEGUI	José	05/10/1912	Irun	Gipuzkoa	24/05/1944	Ravensbrück	20/04/1945	Desagertua / Heriotza egiaztaezko frogarik gabe Desaparecido / sin pruebas de fallecimiento
243	NAVARRO	Antonio	08/09/1916	Bilbao	Bizkaia	24/01/1944	Buchenwald		
244	PAREDES	Alfonso	13/09/1914	Valle de Trápaga- Trapagaran	Bizkaia	24/03/1943	Dachau		
245	PAREDES RODRÍGUEZ	Luis Abel	21/06/1911	Valle de Trápaga- Trapagaran	Bizkaia	24/01/1943	Sachsenhausen / Mauthausen		
246	ZAMORA	Bernardo	20/08/1918	Tudela	Nafarroa Navarra	20/08/1944	Buchenwald		

6. Taula. 2. aldia (1942-1945): **esparruetara deportatzerakoan ihes egindakoak**
Tabla 6. Fase 2 (1942-1945): evadidos durante la deportación a los campos

	ABIZENAK APELLIDOS	IZENA NOMBRE	JAIOTZE DATA FECHA DE NACIMIENTO	HERRIA LOCALIDAD	PROBINTZIA PROVINCIA	DEPORTAZIO DATA FECHA DEPORTACIÓN	ESPARRUA(K) CAMPO(S)	AZKEN DATA FECHA FINAL	OHARRAK NOTAS
247	BOYO SOMOZA	Tomás	07/03/1896	Bilbao	Bizkaia		Dachau	30/06/1944	
248	GARAY MARTÍNEZ	Ramón	07/11/1921	Abanto Zierbena	Bizkaia		Dachau	10/08/1944	
249	GONZÁLEZ MORALES	Víctor Eugenio	13/11/1913	Tolosa	Gipuzkoa			17/01/1944	
250	RUGE PARADELLA	Andre Hugo	12/05/1915	Pamplona- Iruña	Nafarroa Navarra		Dachau	21/08/1944	
251	URCELAY ERICE	José Manuel	19/03/1900?	Bilbao	Bizkaia		Dachau	00/08/1944	
252	VEIGA UZCATI	Martín	08/10/1907	Barakaldo	Bizkaia		Dachau	30/06/1944	
253	ZUAZO DEL PUERTO	Ramón	08/04/1917	Irun	Gipuzkoa		Dachau	22/09/1944	